

STAJALIŠTA

Možda sve što radi Europski pokret Hrvatska nije tako važno kao što je važna neka nogometna utakmica

Vlatko Silobrić

U *Vjesniku* (Stajališta) od 8. srpnja ove godine kolegica je Mirjana Krizmanić napisala je tekst pod naslovom »Zaista se sve više čini da se cijela Hrvatska pretvara u cirkusku dvoranu iskrivljenih ogledala«. U načelu se slažem sa stajalištima kolegice Krizmanić.

Razlog što se javljam u njezina gledišta o Europskom pokretu Hrvatska (EPH) i Europskome domu Zagreb (EDZ). Navest ću dijelove teksta na koje želim odgovoriti, da ne bi bilo nekakve dvojbe o čemu je riječ.

Sporni dijelovi

Evo tih dijelova: »Ono malo što nam je televizija prenijela s te skupštine triječ je o Skupštini Europskog pokreta Hrvatska održanoj 3. srpnja, V. S.) pokazalo nam je da su tamo bili mnogi pripadnici onoga što smatramo našom »intelektualnom elitom«. Ugledni liječnici i liječnice, profesori i profesorice, pravnici i pravnice, novinari i novinarkе i mnoge druge struke pod nadzorom su zaštitara, a na rubu međusobnim fizičkih obračuna, raspravljali o problemu nasilja u obitelji. Među ostalim, moglo se čuti da su posljednjih dvanaest, trinaest godina imali manje od dvjesto članova, a sad se »odjednom upisalo 130 članova«, što mora biti sumnjivo.

Europski je dom na toj skupštini zaista podsjećao na cirkusku dvoranu s iskrivljenim ogledalima, jer kako to da se nitko od tih uglednika nije upitao zašto su sve te godine imali tako malo članova?

Gdje su mladi ljudi kojima su prenijeli i ucijepili europske ideje, privukli ih da rade na našem zajedničkom putu u Europu? Ne bi li pravo pitanje trebalo biti zašto se članstvo tijekom cijeloga desetljeća nije značajno povećalo. Što su sve te godine radili čelnici toga pokreta, da je broj njegovih članova ostao tako skroman?...

I malo dalje još jedan odlo-

Kada sam govorio o tome da meni »to ne miriše na dobro«, mislio sam na više od 130 članova koji su se učlanili u EPH u jednom tjednu mjeseca lipnja! I dalje, ti su se članovi učlanjivali tako da su dolazili paketi s po nekoliko desetaka pristupnica, od kojih mnoge nisu bile vlastoručno potpisane. Među tim je članovima bio znatan broj članova jedne političke stranke – DC-a. Mogu to biti naglo probudene europske težnje tih članova, ali mislim da mi se mora dopustiti i drukčije tumačenje

mak koji se tiče dviju istih udruga: »U Europskom su domu i Europskom pokretu sigurno mnogi 'odličnici', a ipak je njihova 'zbirna' akcija u najmanju ruku razočaravajuća.«

Mislim da je uvijek najbolje započeti tako da se poređaju činjenice.

Prvo, ja sam taj koji je govorio o broju članova. Kolegici je Krizmanić promaknuo detalj da sam govorio o pojedinačnim članovima. U 2002. godini EPH je imao 250 registriranih članova. Od tih je oko 140 platilo godišnju članarinu za 2003., te je tako steklo pravo sudjelovanja i glasovanja na skupštini EPH-a. Međutim, osim tih članova, u EPH je učlanjen 71 skupni član. Među skupnim članovima nekoliko je veoma brojnih udruga (na primjer, Klasična gimnazija u Zagrebu).

Pojedinačni i skupni članovi

Dakle, broj pojedinačnih članova koji su platili članarinu za 2003. godinu bio jest oko 140, ali je ukupan broj članova EPH-a višestruko veći zbog skupnih članova. Skupni članovi imaju pravo na skupštine poslati svoje predstavnike ovisno o svome broju (najviše tri predstavnika). Dakle, o tome ima li EPH premlađ članova može se razgovarati, ali tek nakon potpuna poznavanja stanja.

Drugo, kada sam govorio o tome da meni »to ne miriše na dobro«, mislio sam na više od 130 članova (dovoljno za majorizaciju na skupštini!) koji su se učlanili u EPH u jednom tjednu mjeseca lipnja!

I dalje, ti su se članovi učlanjivali tako da su dolazili paketi s po nekoliko deseta-

ka pristupnica, od kojih mnoge nisu bile vlastoručno potpisane. Među tim je članovima bio znatan broj članova jedne političke stranke – DC-a. Mogu to biti naglo probudene europske težnje tih članova, ali mislim da mi

se mora dopustiti i drukčije tumačenje.

Argumentiran odgovor

Treće, pravo pitanje, dajmo, nije koliko koja udruga ima članova nego koliko je aktivna. Nadam se da se ko-

legica Krizmanić s time slaže. Odgovarajući njoj, odgovorit ću i nekim članovima Središnjega odbora EPH-a koji su izjavili da EPH ništa ne radi. Najčudnije je to (»iskrivljena ogledala«!) što takve izjave daju osobe čije su

udruge napravile znatno manje od onoga što je napravio EPH.

No to je poznata hrvatska specijalnost; svi najbolje znaju govoriti što i kako bi drugi trebali raditi, a znatno im slabije ide vlastiti posao.

Radi argumentiranoga odgovora kolegici Krizmanić, otvorio sam pisano Godišnje izvješće EPH-a za 2002., odobreno na Skupštini u prosincu prošle godine. Izvješće ima ukupno osam gusto natipkanih stranica. Dostupno je svakome koga doista zanima.

Ostvareni projekti

Navest ću samo naslove projekata na kojima smo radili 2002. godine: Međunarodne konferencije (jedna velika u Zagrebu, i zbornik); Predavanja i tribine (strani i domaći predavači, oko četiri tisuće slušatelja); Euroforum (rasprave u sklopu međunarodnog projekta); Europski klub mladih (već četiri godine promiče europske ideje); Ljetno sveučilište »Europa 2000.« (sedamdeset sudionika iz sedamnaest zemalja); Europa u školi (trajan projekt, koji uključuje oko 30 tisuća učenika); Odlučimo zajedno (oko četiri stotine mladih iz Hrvatske); Učitelji za Europu (dvadeset škola iz Hrvatske).

Zatim: Godišnja nagrada »Europski krug« (kultura, znanost, demokratske vrijednosti, ljudska prava, gospodarstvo); Dan Europe (euromanifestacija, nagrada »Europa u školi«); Kulturni program (izložbe, predavanja, koncerti); Euroteka (dvije knjige i šest novina); E-Europa (ažurna mrežna stranica,

informatizacija dvorane); Učenička i studentska razmjena (oko sto naših članova); Eurokviz (Dan Europe, natjecanje srednjih škola, na mrežnoj stranici); Medijski angažman (članova i vodstva)...

Dopunjene informacije

Možda se moglo napraviti i više, ali reći da se nije napravilo ništa, znači ne znati ili biti zlonamjeran. U ovom nabrojanim kolegica Krizmanić može naći i odgovor na svoju primjedu o neuključivanju mladih u EPH.

Četvrtu, na istoj je Skupštini odobren i Program rada za 2003. Nabrojiti ću samo glavne naslove: Obrazovni projekti (pet podnaslova); Događanja (pet podnaslova); Informativna djelatnost (dva podnaslova); Projekti u kulturi (dva podnaslova).

Nadam se da sam barem malo dopunio informacije o EPH-u kojima raspolaže kolegica Krizmanić.

Cinjenica jest da nas je od medija jedino *Vjesnik* redovito pratio. Drugi dnevni i tjedni gotovo nikako (osim privatnih skandala); HRT slabo, kao i radijske postaje. Možda sve to što radimo nije tako važno kao jedna nogometna utakmica. No za to se teško može okriviti nas.

Još samo nešto.

Zaštitari na skupštini

Imao sam dojam da su kolegici Krizmanić zasmetali zaštitari na Skupštini. Međutim, i sama je dobro opisala događanja na njoj. Nažalost, ta su se događanja mogla predviđjeti i mislim da je u takvim okolnostima dobro biti oprezan.

Sučaj je htio da je, u istome broju VJESNIKA u kojemu je kolegica Krizmanić objavila spomenuti tekst, i ovaj naslov (str. 6.): »Zaštitari na Fakultetu političkih znanosti«. Riječ je o pripremi prijemnih ispita na tome fakultetu. Ispričavam se kolegici Krizmanić ako je moj dojam bio pogrešan.

Autor je predsjednik Europskoga pokreta Hrvatska.

Imao sam dojam da su kolegici Krizmanić zasmetali zaštitari na Skupštini. Međutim, i sama je dobro opisala događanja na njoj. Nažalost, ta su se događanja mogla predviđjeti i mislim da je u takvim okolnostima dobro biti oprezan

Odgovarajući kolegici Krizmanić, odgovorit ću i nekim članovima Središnjega odbora EPH-a koji su izjavili da EPH ništa ne radi. Najčudnije je to (»iskrivljena ogledala«!) što takve izjave daju osobe čije su udruge napravile znatno manje od onoga što je napravio EPH.

No to je poznata hrvatska specijalnost; svi najbolje znaju govoriti što i kako bi drugi trebali raditi, a znatno im slabije ide vlastiti posao

Vidljivih pomaka nakon 3. siječnja ima, ali nisu dovoljni, spori su i više su taktički nego strateški

Mladen Kevo

Želi li Hrvatska prije kraja ovog desetljeća postati punopravnom članicom NATO-a i EU-a, te naprednom državom i uzorom svojim jugoistočnim susjedima i državama slične veličine u Europi i svijetu, želi li nadoknaditi gotovo cijelo dvadeseto stoljeće »izgubljeno« u dvije bivše Jugoslavije i cijelo desetljeće izgubljeno zbog rata, nedostatka vizije, političke volje i kompetentnosti, te zbog gotovo sveprisutne rastrošnosti i bahatosti onda sve u Hrvatskoj mora postati drukčije nego što je bilo i nego što još jest.

Pomaka nakon 3. siječnja ima, ali još je izvjesnija stvarnost koja egzaktno upozorava da su ti pomaci nedovoljni, spori, djelomični, mlaki, više taktički nego strateški, kompromisni i vrlo često iznudeni. I kada se sve to uzme u obzir onda se ipak može zaključiti da iako je osnovni smjer sada dobar ipak gledano u cjelini prema dosadašnjim dosezima »to nije to«.

Mentalne barikade

Započeto je sve, a dovršeno sustavno, cjelovito i potpuno gotovo nije ništa: možda bi se najbolje tako mogla dati dijagnoza stanja hrvatskog društva i transformacije hrvatske države u modernu zemlju naprednoga gospodarstva i istinske parlamentarne demokracije. Formalno je rat već odavno gotov, ali u mnogim glavama i dušama on još nesmiljenom žestinom »traje«.

Mentalne barikade u nekim usijanim hrvatskim glavama svako malo rezultiraju pokušajima hrvatskih balvana i barikada, »razlog« je, dakako, uvijek moguće pronaći (preskupa cestarina, nezaštićeno sanitarno odlagalište, nemogućnost ostvarenja određenih pripadajućih prava), »povoda« je na pretek u nepravdama i nedostacima na svakom koraku pa ipak često i prečesto Hrvati (neki) čine vlastitoj zemlji ono što valjda ne bi ni nekoj tuđoj i stranoj

Formalno je rat već odavno gotov, ali u mnogim glavama i dušama on još nesmiljenom žestinom »traje«. Mentalne barikade u nekim usijanim hrvatskim glavama svako malo rezultiraju pokušajima hrvatskih balvana i barikada, »razlog« je, dakako, uvijek moguće pronaći (preskupa cestarina, nezaštićeno sanitarno odlagalište, nemogućnost ostvarenja određenih pripadajućih prava), »povoda« je na pretek u nepravdama i nedostacima na svakom koraku pa ipak često i prečesto Hrvati (neki) čine vlastitoj zemlji ono što valjda ne bi ni nekoj tuđoj i stranoj

nedostacima na svakom koraku pa ipak često i prečesto Hrvati (neki) čine vlastitoj zemlji ono što valjda ne bi ni nekoj tuđoj i stranoj.

Neuralgične točke

Hrvatska još nije razminirana, još nije pokopala sve svoje mrtve niti pronašla i ekshumirala sve nestale, još nije zbrinula sve invalide niti riješila status svim braniteljima. Granice u Piranu, Šarengradska Ada, Prevlaka, Luka Ploče, Sveta Gera, Stari grad Zrinskih na Uni... još su pitanja koja više nisu otvorena, ali su još daleko od zatvorenih.

Teritorijalne potencijalne neuralgične točke još nisu eliminirane pa mogućnost, iako se trenutačno ne čini realnom, da se opet »aktiviraju« zbog određenih »dnevno-političkih« i »unutarnjopolitičkih« potreba na raznim stranama, ostaje i dalje sasvim otvorenom.

Sukcesija još nije završena, dug deviznim točkama nije vraćen, nuklearna Krško je daleko od trajnog rješenja. Hrvatska još nije definitivno i precizno detektirala čak ni samog agresora, mnogo ratnih zločinaca nije procesuirano, a mnogo ih to, prema svemu sudeći, nikad i neće biti.

Ratna razaranja još vidljiva

Prognanici i izbjeglice još se nisu svi vratili, onima kojima je pljačkom i paležom u ratnim operacijama uništena i opljačkana imovina ona još nije nadoknađena, stanarska prava neki su ostvarili, neki će možda ostvariti, a neki,

vjerojatno, nikad neće. Ako, dakle, svršetak vojno-redarstvene operacije »Oluj« označava kraj rata u Hrvatskoj onda je od te velike hrvatske vojne pobjede prošlo osam godina i to je razdoblje bilo sasvim dovoljno da se spomenuta i još brojna navedena pitanja razriješe.

Svaka ozbiljna zemlja nakon rata koji se vodio na njezinu teritoriju, kao cilj svih ciljeva, postavlja uklanjanje posljedica rata i taj posao ne planira u relacijama pedeset do sto godina nego ga postavlja u relacijama »odmah i što prije«, u vremenskim koordinatama jednog desetljeća ako je ikako moguće.

U tom razdoblju ona čini

gdje jesmo: dovršenje i sanacija ratnih tragova i posljedica možda će biti gotovi do 2007., možda do 2010. a možda će se protegnuti i na drugo desetljeće dvadesetog stoljeća.

Sve »krupne ribe« na slobodi

Kako to Hrvati misle ući u Europsku uniju s minkim poljima, katastarski do u jedan četvorni metar neucrtanim granicama, neriješenim imovinsko pravnim odnosima, tisućama ljudi kojima njihova država nije platila odštetu, a stradala im je imovina ni krivima ni dužnima, samo zato jer se slučajno našla na putu onih koji su u jednom trenut-

elimirati korupciju i mito gotovo kao dio svjetonazora, ksenofobiju i isključivo gotovo kao »dio morala«, filozofiju »snadi se« kao integralni dio životopisa devedeset posto uspješnih Hrvata.

Hrvatska politika, ona koja bi trebala biti lučonoša i predvodnik i najodlučniji zagovornik, te arhitekt planskih i sustavnih, brzih i neodgodivih promjena, prihvatila je, kao svoj javni kredo, stih one poznate Grašine pjesme »Dvadeset vijek« koji glasi: »Godine prolaze nemam ništa s tim, volim (mandat) i postojim«.

Vrijeme kao da nije važno

Privatizacija Sunčanog Hvara je odgođena, Inina se

potrebnu javnu formu minimalne legalnosti.

Bolja su vremena nakon izbora

Za razliku od prethodne vlasti koja je bivše društveno vlasništvo najprije podržavala, a zatim ga, najčešće, raspravljala, i to šakom i kapom, često bez natječaja, ispod stola »rodijacima« i uz masne provizije, aktualni vladajući zapravo ne znaju što bi s tim.

Oni to vlasništvo premeću iz ruke u ruku, kao vruć krumpir, oni bi to »prodali«, ali se ne mogu dogovoriti tko će to prodavati i kome će i pod kojim uvjetima prodati.

Bojeći se reakcija, rađa se strah od prodaje dionica i porfelja pa se onda sve to mrcvari i odgđa, razvlači po medijima s beskonačnim optužbama i kontraoptužbama da se doista može zaključiti kako »oni su se upustili u nešto što nisu znali, ovi niti znaju niti se bilo što usude upustiti«.

I tako će »pretvorba u Hrvata« najnovijim konsenzusom koalicije koji je upravo na pomolu biti odgođena za neka druga vremena a ta vremena su, dakako, nakon izbora. Opor koji postoji prema svatkom pa i najtransparentnijem činu privatizacije pak govori o tome da su Hrvati kao nacija u jednom vrlo čudnom psihičkom stanju.

Sirov tajkunski kapitalizam

Sve se više stječe dojam da bi se mnogi koji su se opržili na sirovom tajkunskom kapitalizmu hrvatskih boja, kakav su imali prigodu konzumirati

sve što može ne bi li sanirala barem one golim okom vidljive rane i traume, razaranja i devastacije, tragove i posljedice. Uvjet je, međutim, za njihovo rješavanje uvijek jasan koncept, odlučan stav, snažna politička volja, efikasna državna administracija, beskompromisnost i principijelnost u provođenju nužnih mjera, odluka i reformi.

Kako je svega toga u Hrvatskoj bilo u malim ili nedovoljnim količinama onda smo tu

ku imali »viška eksplozivna a manjka pameti«.

Kako to Hrvatska iza sebe misli ostaviti dva milijuna neriješenih sudskih spisa, netransparentnu vlasničku strukturu i nedovršenu pretvorbu i privatizaciju hrvatskog gospodarstva, kriminalu komu čak ni krila nisu podrezana, jer postojanje nijedne »zločinačke organizacije« nije dokazano...

Praktično su sve »krupne ribe« na slobodi, a nacija misli

privatizacija čeka, o privatizaciji PIK-ova još se mora raspravljati, privatizacija stotina i tisuća tvrtki u državnom ili »ničijem« ili »ničijem« vlasništvu se prolina i odgđa.

Uopće, za aktere tih procesa kao da vrijeme nije važno, vrijeme kao resurs za njih uopće ne postoji. Jedino što je njima presudno i što upravlja svim njihovim postupcima to je stav da »njihovi igrači« moraju doći do kontrolnog paketa dionica i da to mora imati

i osjetiti na vlastitoj koži i egzistenciji u posljednjem desetljeću, samo kad bi to bilo moguće, najradije vratili u »truli socijalizam«, jer status u kojemu ne možeš dobiti otkaz, a imaš neotuđivo pravo na plaću, radni staž, mirovinsko i zdravstveno osiguranje – iz perspektive onoga što im se događalo – izgleda sjajno.

I zato baš im se i ne mili previše žuriti u globalizacijski kapitalizam, jer znaju da moraju jako mnogo raditi, da će plaću možda dobiti, a da knjizicu u svakom trenutku bez posebnih obrazloženja mogu dobiti.

Ako pak slučajno, kao nezaposleni, uspiju ostvariti tisuću kuna prihoda onda će biti izbrisan s evidencije zavoda za zapošljavanje pa će se naći u fantomskoj samo Hrvatskoj svojstvenoj socijalnoj kategoriji u kojoj on nije zaposlen, ali nije ni nezaposlen. On, dakle, za društvo i državu kao problem ne postoji a sve ostalo što ga je snašlo to je samo njegov problem.

Raskorak sve veći

Zato vremenski zaostatak u gotovo svim područjima života koji je nepobitan i evidentan Hrvatska mora nadoknaditi i ne nadoknadi li ga do kraja ovog desetljeća, Sloveniju i slične zemlje ne samo da nikada nećemo dostići nego će se taj gospodarski i svaki drugi jaz i raskorak još povećavati.

Manji je problem što će netko na nekoj statističkoj tablici biti iznad ili ispod Hrvatske. Pravi je problem u tome što će to građani svakodnevno osjećati na vlastitom standardu i što će zbog te spoznaje bivati sve nezadovoljniji, nesretniji i frustriraniji. A to je već opasno stanje i za svakog pojedinca, još više za naciju.

Autor je novinar i publicist iz Zagreba.